

rótta a költőnek, hogy következetlen, mert megveti a technikai haladást és mégis vasuton jár. George azzal felelt, hogy „nem a dolgok, hanem az őket teremtő emberek“ ellen folytatja a harcot, és folyóiratában magát és társait nevezte igazi forradalmároknak. Ugyanakkor megveti a tömeget: „már a számotok is gaztett“ — írja a Ring-ben és ezzel elárulja, hogy nem belátásról, hanem elemi ellenszenvről, értetlen gyűlöletről lehet csak beszélni nála. Odi profanum vulgus et arceo. Megtaláljuk benne a vérfetisizmust is: „a legnemesebbet nem vesztettétek el: a vért“ (Ring) s ez nem egyéb, mint a hűbériségnek burkolt és eszményített visszاسírása, mikor szerinte a nemes vér volt az úr, nem a gépek. A spengleri pusztulás-előérzet is visszhangra talált benne: „Nincs remény! a tömeg ma omladék“. (Ring.) Ugyancsak romantikus abban, hogy az írástudók kasztszerűségében látja az eszményt: a „mindenkinek egyenlő tudás-csalás“, (Stern des Bundes) és „minden igaz művész elfog egyszer a vágy, hogy oly nyelven fejezze ki magát, amelyet a nem-szent tömeg soha sem használ“ (Bl. f. d. k. 1893) — ami helyett azt mondanánk: minden éretlen, aszociális kamaszt elfog egyszer a vágy, hogy oly nyelven beszéljen, melyet csak pajtásai értsenek meg. Az összefüggés világos. George és köre nem érvel, hanem ellenszenvéz. Főlényesen beszélnek a „világjavítókról“, a „mindenkit boldogító államokról“ és sejtelmük sincs arról, hogy a szocializmus törvénytudományon, nem utópiákon alapszik. Viszont állást foglal George a porosz szellemmel szemben is, „igen hatékony, de minden művészettel és művelődéssel ellenséges rendszer“-nek nevezi. A katolikus rajnai ember, Dante és Baudelaire fordítója, Mallarmé barátja nem rokonszenvez a bismarcki imperializmussal s mégis tanítványa, Wolfkehl a Frankfurter Zeitung 1914 szeptemberi számában azt felelte Romain Rollandnak mestere megbízásából: „az emberben lakozó isteniért... magunk és Európa fennállásáért áll a harc“. Tudták, hol a helyük.

Mindezek után nem csodálkozunk, hogy a nácik Georgét magukénak vallják. Il nya que' un pas du sublime au ridicule: s ami Georgóban nevetséges, pózolás, donquijotteria, szóval „allzukleinbürgerlich“ — az nemzeti szocialista vonás is. Övék snob előkelődsége, beteges nárcizmus is. De zsenialitása? Pompás szóművészete? Őszintesége? A Bücher, Jahr der Seele, Teppich des Lebens komoly, meleg művészete? Ezek objektív értéküknél fogva a progresszív művészet sajtójai.

(Budapest)

Györkös Ferenc

A FRANCIA NEO-SZOCIALIZMUS. Leon Blum, mikor a francia szociáldemokrata párt júliusi kongresszusán neo-szocialistának nevezte a Párt parlamenti frakciójának jobboldali szárnyát, még nem tudta, hogy ezzel egy erjedő mozgalomnak adott nevet, mely azóta már tétélesen is jelentkezik.* — Mit akarnak a neo-szocialisták és milyen eszközökkel? Erre a kérdésre nehéz felelni, mert erre maguk a neo-szocialisták sem feleltek eddig. A mozgalom vezére: Montagnon, Marquet és Déat egyelőre csak beszélnek s beszédeik vezérszólama ugyanaz, mint a német és osztrák szociáldemokratáké 1918. végén és 1919 elején. Pl.: „A munkásság még nem elég érett a gazdasági és politikai gépezet átvételére“. Mit tegyünk tehát? Montagnon felel: „Kollektív és szociális (nem szocialista!) gazdaság: éppen hogy születő-

* Montagnon, Adrien, Marquet, Marcel Deat: Neo-Socialisme? (Ordre, Autorite, Nation) Grasset, Paris, 1933.

ben van, keresi útját, első megnyilatkozásaiban még bizonytalan. Ez a keresés egy új kapitalista egyensúly után okozza a zavarokat és fájdalmakat." Ha Montagnon nem mondaná ezeket, akkor is ki lehetne találni, hogy a neo-szocialista mozgalom egy neo-kapitalizmusban hisz. Ez a neokapitalizmus abban állna, hogy az egyes iparágakat szindikátusban tömörítenék. Ezt csinálja a fasizmus is. „Mussolini és Hitler — írja Montagnon — ellopták tőlünk a szocialista mozgalom egy részét." Az ipar megszerzése céljából persze vissza kell vonulni a nemzeti alapra. „Erre minket a nemzeti keretekbe visszavonult népek kényszerítettek". S ha már a nemzeti keretekről van szó, akkor nyilvánvaló, hogy elsősorban a középosztály az, amelyiknek megszerzése a neo-szocialisták egyik főgondja. Ez érthető is ha tekintetbe vesszük a közalkalmazottak nagy számát Franciaországban, meg azt, hogy a szocialista párt vezető rétegének többsége köztisztviselő. A neo-szocialistáknak így kedvesebb az állhatatoságban bizonytalan és „veszélyes" középosztály, mint a munkásság egységfrontja. Egységfrontra — felfogásuk szerint — nincs szükség, mert mint Déat mondja „a fékezhetetlen egységesek hármaskörébe vezethetők bele a pártot és pedig: a Párt elvágna magát a középosztálytól, a demokráciától s végül a nemzettől". Mit mondanak még? „Mi cselekedni akarunk; átakarjuk formálni a világot melyben élünk." De hogyan? Erre Marquet felel: „Cselekedni a parlamenti mezőnyön." És Déat: „Az ország többségének jóváhagyásával." A közérdeket kell szolgálni — mondja Bonnafous, a neo-szocialisták kommentátora — a munkásait, parasztait, kereskedőit, iparosait. Ezek u. i. mind egy kalap alá tartoznak. Jelszavuk: Rend, Tekintély, Nemzet. Azután emlegetnek még valami határozatlan munkásrendet — a mai társadalomban s hogy ezt lehetségesnek tartják ez a legjellemzőbb a francia neo-szocialisták gondolkodására.

(Páris)

Löffler A.

IJA EHRENBURG — POZITIV ELŐJELLEL. Valóságatlaj nélkül ma nincsen pozitív korregény. Mindennél jobban bizonyítja ezt Ija Ehrenburg, aki ugyan mindig a kor problémáit jegyezte, de regényében játékosan, montázst montázusra halmozva, annyira, hogy utolsó könyvét már hasztalan írásnak kellett bélyegezni. Új regényében (Der zweite Tag. Malik Verlag, Prag) mégis ugyanez az Ehrenburg bizonyítja, most már pozitív előjellel, a fenti megállapítást. Az ehrenburgi destruáló szkepticizmus a negatívum valóságának, Európa ziláltságának, haldoklásának volt egyik pontos kifejezője. Haldoklás maga is. Tuléles penge, mely felemészti hüvelyét. Élet, mely tudja a másult valóságot szűkebb hazájában, Oroszországban, mely azonban ezt a valóságot mindig távoli fókuszoként kezeli, hol szerelmi regémnyé színesítve (Jeanne Ney), hol csak papiros megállapításokkal dokumentálva létezését (Moszkva nem ismer könnyeket.) Párisból nézve ezzel a komplexummal nem lehetett megbirkózni. A párisi, az európai talaj a negatív előjelnek kedvezett, azt hízaltta betegesre és vetélte a regényhalandzsákat. Mindenki másnál jobban érezte az ebből adódó veszélyt Ehrenburg. Torokszorító szükség lett nála is az új talaj. A kort, egészséget, erőt, ifjúságot, jövőt jelentő valóságatlaj. Elrugaszzkodás a negatívumtól, új társulás, kapaszkodás, küszködés a pozitív, a megtartó valóságért. Ehrenburg a haldoklás, a szétzúllás mutogatója, az ifjúság szívverését hallgatva, kóstolgatja az élet és emberiség zálogát. De hol van ez az ifjúság? Pesten, zsidókat verve és párbajozva? Németországban könyvmáglyát körüláncolva? Vagy